

Paolo
Giordano

Požierači
neba

SVETOVÁ PROZA

SVETOVÁ PRÓZA

Paolo
Giordano

Požierači
neba

Z taliančiny preložila
MÁRIA ŠTEFÁNKOVÁ

slovarť

Copyright © Paolo Giordano 2018

All rights reserved.

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2019

Translation © Mária Štefánková 2019

ISBN 978-80-556-3583-5

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

*Rosarii a Miminovi,
Angelovi a Margherite.
Ich prekáračkám.*

Akákoľvek podobnosť so skutočnými udalosťami či osobami je čisto náhodná. Reálne miesta a časová zhoda s niektorými okolnosťami boli upravené pre potreby tohto rozprávania.

Prvá část
Velcí egoisti

1

Videla som ich, ako sa kúpu v noci v bazéne. Boli traja, mladúckí, ešte takmer deti, ako som vtedy bola aj ja.

V Speziale mi spánok ustavične prerušovali nezvyklé zvuky: šušťanie závlahy, divé mačky, ktoré sa klbčili v tráve, vták donekonečna vypiskujúci rovnakú melódiu. Keď som začiatkom leta prišla k babičke, mala som pocit, že som sa vôbec nevyspala. Ležala som v posteli a pozorovala som predmety v izbe, ako sa vzdďľujú a približujú, akoby celý dom dýchal.

Tej noci som počula zvuky z dvora, ale nevstala som hneď, lebo niekedy to bol len strážnik, ktorý prišiel až ku vchodu a nechal v bráne lístok. No potom som počula šepot a tlmenný smiech. A vtedy som sa rozhodla vstať.

Vyhla som sa odpudzovaču komárov, ktorý na dlážke vydával modré svetlo, podišla som k oknu a pozrela som sa dolu, prineskoro na to, aby som videla, ako sa chlapci vyzliekajú, no práve včas, aby som prekvapila posledného z nich, keď sa vnáral do čiernej vody bazéna.

Osvetlenie pod arkádami stačilo na to, aby som rozoznala ich hlavy, dve tmavšie a jednu, ktorá vyzerala ako strieborná. Okrem tejto maličkosti pri pohľade odtiaľto pôsobili rovnako, pohybovali rukami do kruhu, aby sa udržali na hladine.

Potom, keď ustal vietor, sa vo vzduchu rozhostil pokoj. Jeden z chlapcov uprostred bazéna robil mŕtveho. Pri nečakanom pohľade na jeho nahotu mi stislo hrdlo, hoci to bol len tieň, a predovšetkým moja predstavivosť. Prehol chrbát a s kotrmelcom sa ponoril. Pri vynorení vykrikol a jeho kamarát so striebornou hlavu ho capol po tvári, aby ho utíšil.

– To bolí, ty idiot! – povedal ten kotrmelcový, opäť nahlas.

Ten druhý ho ponoril pod vodu a vrhol sa k nim aj tretí. Bála som sa, že sa pobijú, že niektorý sa utopí, ale so smiechom sa od seba oddelili. Posadali si na koniec bazéna, kde bola voda plytšia, obrátiac sa mi mokkými chrbtami. Chlapec uprostred, najvyšší z nich, vystrel ruky a objal ostatných dvoch okolo krku. Rozprávali sa potichu, ale sem-tam som zachytila niektoré slovo.

Na okamih som mala chuť zísť dolu a spolu s nimi sa ponoriť do vlhkej noci. Samota v Speziale vo mne vyvolávala hlad po akomkoľvek kontakte s ľuďmi, no v štrnástich rokoch som sa na isté veci neodvážila. Mala som podozrenie, že chlapci sú zo susedstva, lebo som ich vždy zazrela len zďaleka. Babička ich volala „tí zo statku“.

Potom zavízgala drôtená vložka v posteli. Ktosi zakašľal. Na dlážke zašuchotali papuče môjho otca. Skôr než som mohla skríknúť na chlapcov a varovať ich, už bežal dolu schodmi a volal na správcu. Pod arkádou sa zažalo svetlo a Cosimo vyšiel von v tej istej chvíli, ako sa môj otec zjavil na dvore, obaja v boxerkách.

Chlapci vyskočili z bazéna a úchytom zbierali porozhadzované šaty. Zopár kúskov ostalo na zemi, no oni sa rozbehli do tmy. Cosimo sa ich pustil prenasledovať, vykrikoval, ja vás zabijem, vy pankharti, hlavy vám rozbijem, môj otec sa po chvíľke váhania pustil za ním. Videla som, ako zo zeme zdvihol kameň.

Z tmy sa ozval výkrik, potom náraz tiel o pletivo, hlas, čo zvolal nie, poď tadeto. Srdce mi tlklo, akoby som bola na úteku ja, ja tá prenasledovaná.

Kým sa vrátili, chvíľu to trvalo. Otec si držal ľavé zápästie, na ruke mal škrvnu. Cosimo mu ju prezrel zblízka, potom ho postrčil pod arkádu. A skôr než zmizol v dome aj on, na okamih sa pozrel do tmy, ktorá pohltila votrelcov.

Na druhý deň pri obede mal otec obviazanú ruku. Vraj spadol, keď odpratával stračie hniezdo. V Speziale sa z neho stá-

val úplne iný človek, v priebehu niekoľkých dní mu úplne stmavla pokožka a rozprával dialektom, ktorý mu aj zmenil hlas, takže som mala pocit, že ho vôbec nepoznám. Niekedy som si kládla otázku, kto je v skutočnosti: či inžinier v obleku s kravatou, alebo ten zarastený chlap, ktorý sa tmolil po dome polonahý. V každom prípade však bolo jasné, že moja matka sa vydala len za jedného z nich a o druhom nechcela ani počuť. Celé roky už nebola v Apúlii. Začiatkom augusta, keď sme odchádzali na nekonečnú cestu autom na juh, sa s nami ani neprišla rozlúčiť.

Potichu sme jedli, až kým sa z dvora neozval Cosimov hlas.

Na prahu stáli pred správcom traja chlapci zo včerajšej noci, prečnieval ich ako dozorca. Najprv som rozoznala len toho najvyššieho podľa útľahu krku a trochu predĺženého tvaru lebky. Upúťali ma však dvaja ďalší. Jeden mal veľmi svetlú pleť, vlasy a obočie biele ako chumáče bavlny, druhý bol tmavý, opálený a ruky pokryté sieťou škrabancov.

– Aha, – podotkol môj otec. – Prišli ste si po šaty?

Najvyšší povedal nevýrazným tónom: – Prišli sme sa vám ospravedlniť za to, že sme vnikli včera večer na váš pozemok a že sme sa kúpali vo vašom bazéne. Naši rodičia vám posielajú toto, – podal otcovi vrečko. Ten si ho vzal neobviazanou rukou.

– Ako sa voláš? – spýtal sa. Možno nevdojak, ale trochu vlúdnejšie.

– Nicola.

– A oni?

– To je Tommaso, – ukázal na svetlovlasého, – a toto je Bern.

V tričkách vyzerali akosi stiesnene, akoby im ich niekto navliekol nasilu. Vymenila som si dlhý pohľad s Bernom. Mal čiernočierne oči, trochu blízko pri sebe.

Môj otec jemne potriasol vrekom a čosi v ňom zahrkalo. Myslím si, že prísť sem a ospravedlniť sa ich stálo veľkú námahu.

– Nemuseli ste sem chodiť potajomky, – povedal. – Ak ste si chceli zaplávať v bazéne, stačilo sa spýtať.

Nicola a Tommaso sklopili oči, no Bern neodtrhol pohľad zo mňa. Biely dvor za nimi bol oslepujúci.

– Keby sa niektorému z vás niečo stalo... – otec zaváhal, bol v čoraz väčších rozpakoch. – Cosimo, môžeme ponúknuť chlapcom trochu limonády?

Správca sa zatváril, akoby sa chcel otca spýtať, či sa náhodou nezbláznil.

– Ďakujeme, netreba, – slušne povedal Nicola.

– Ak vám to rodičia dovoľia, dnes poobede sa môžete prísť vykúpať.

Otec sa na mňa pozrel, možno aby si vyžiadal môj súhlas.

Vtedy sa ujal slova Bern: – Včera v noci ste kameňom trafili Tommasa do pleca. My sme síce vnikli na váš pozemok, ale vy ste spáchali horšiu vec, lebo ste zranili maloletého. Keby sme chceli, podáme na vás trestné oznámenie.

Nicola ho udrel lakťom do hrude, ale bolo jasné, že nemá nijakú autoritu. Len je najvyšší.

– Nič také som neurobil, – odvetil môj otec. – Nevieť, o čom hovoríš.

Opäť som mala pred očami, ako sa zohýba a dvíha zo zeme kameň, a počula som ten výkrik, ktorý som si nevedela vysvetliť.

– Tommi, ukáž pánu Gasparrovi tú modrinu, prosím ťa.

Tommaso sa stiahol, no keď ho Bern chytil za okraj trička, neprotestoval. Bern jemne vyhrnul látku a odhalil Tommasov chrbát: mal ho ešte svetlejší ako ruky a vynímala sa na ňom tmavomodrá škvrna, veľká ako dno pohára.

– Vidíte?

Bern ukazovákem jemne stisol modrinu a Tommaso sa skrútil.

Môj otec sa pozeral ako hypnotizovaný. Namiesto neho zasiahol Cosimo, prikázal chlapcom čosi v nárečí a oni sa slušne rozlúčili úklonom.

Keď už boli na slnku, Bern sa obzrel a prísny pohľadom si prezeral náš dom. – Dúfam, že sa vám ruka čoskoro zahojí, – zaželel otcovi.

V to popoludnie sa strhol uragán. Za niekoľko minút sa nebo sfarbilo doľalova a dočierna, také farby som nikdy nevidela.

Búrky trvali takmer celý týždeň, oblaky prichádzali od mora, náhle. Blesk zasiahol konár eukalyptu a zlomil ho a ďalší spalil pumpu, ktorou sme ťahali vodu zo studne. Otec zúrili a odniesol si to Cosimo.

Babička ležala na pohovke a čítala si tie svoje brožované detektívky. Chcela som nejako zabiť čas, tak som ju poprosila, nech mi jednu požičia. Povedala, aby som si nejakú vybrala z knižnice, to je jedno ktorú. Vybrala som si *Smrť na safari*, ale nebavilo ma to.

Chvíľu som sa len pozerala do prázdna a potom som sa jej spýtala, čo vie o tých chlapcoch zo statku.

– Prichádzajú a odchádzajú, – povedala. – Nikdy sa tu nezdržia dlhšie.

– A čo robia?

– Čakajú, kým si ich vezmú rodičia, aspoň si myslím. Alebo kým si ich vezme niekto iný.

Položím knihu, akoby som sa práve vytrhla zo zaujímavého čítania. – Medzitým sa modlia. Sú členmi nejakej... sekty.

Keď sa zlé počasie skončilo, prišla invázia žiab. V noci skákali do bazéna a nech sme tam pridali koľkokoľvek chlór, nebolo to nič platné. Nachádzali sme ich uviaznuté v čističke alebo rozpučené pod kolesami kosačky. Tie, čo prežili, si pokojne plávali, niektoré aj vo dvojiciach, jedna zachytená na chrbte druhej.

Raz ráno som zišla na dvor na raňajky, ešte v pyžame – v tielku a krátkych nohaviciach – a zbadala som Berna. Z brehu bazéna lovil žaby sieťou. Keď niektorú ulovil, chvíľku ju ťahal vo vode a potom ju vyklopil do vedra.

Chvíľu som váhala, či sa mu mám ukázať, alebo sa ísť prezliecť, no napokon som k nemu podišla a spýtala som sa ho, či mu môj otec za tú prácu platí.

– Cesaremu sa nepáči, ak si zarábame peniaze, – povedal, sotva obrátiac tvár. A po chvíľi dodal: – „A vtedy odišiel jeden z Dvanástich k veľkňazom a povedal: Čo mi dáte, ak vám ho zradím? Oni mu určili tridsať strieborných.“

Táto odpoveď sa mi videla nezmyselná, ale nemala som chuť počúvať vysvetlenia. Nazrela som do vedra: pochytané žaby vyskakovali dohora, ale plastové steny vedra boli príliš strmé.

– Čo s nimi urobíš?

– Pustím ich.

– Ak ich pustíš, vrátia sa už dnes večer. Cosimo ich zabíja lúhom.

Bern bleskovo zdvihol pohľad. – Neboj sa, odnesiem ich dosť ďaleko.

Pokrčila som pleciami. – Aj tak nechápem, prečo robíš takú odpornú prácu, ak ti za ňu nikto nezaplatí.

– To mám trest za to, že som bol vo vašom bazéne bez dovolenia.

– Veď ste sa ospravedlnili, nie?

– Cesare si myslí, že vám to musíme vynahradiť. Lenže doteraz nebola príležitosť, lebo pršalo.

Žaby vo vode plávali rýchlo. On ich trpezlivo naháňal sieťkou.

– Kto je Cesare?

– Nicolov otec.

– A nie je to aj tvoj otec?

Bern pokrútil hlavou. – Je to môj strýko.

– A Tommaso? Aspoň on je tvoj brat?

Opäť pokrútil hlavou. Keď k nám prišli, Nicola povedal „naši rodičia“. No Bern mi to asi nevysvetlí a ja som mu to zadostučinenie nechcela dopriať.

– Ako je s tou modrinou? – spýtala som sa.

– Bolí ho, keď zdvíha ruku. Večer mu Floriana robí obkľady z jablkového octu.

– Podľa mňa si sa pomýlil. Môj otec ten kameň nehodil. Asi to bol Cosimo.

Bern sa tváril, že ma nepočúva, a pozorne sa venoval chytaniu žiab. Na seba mal nohavice, ktoré kedysi museli byť modré. Bol bosý. Potom z ničoho nič povedal: – Ty si ale drzá.

– Čo som?

– Obviňuješ pána Cosima, aby si ospravedlnila otca. Nemyslím si, že ho platíte ešte aj za toto.

Do vedierka vklzla ďalšia žaba. Bolo ich tam už zo dvadsať, nafukovali sa a vyfukovali.

Chcela som zahmliť predošlú lož, a tak som sa spýtala: – Prečo neprišli aj tvoji kamaráti?

– Ten nápad s bazénom bol môj.

Dotkla som sa vlasov, boli horúce. Mohla som sa zohnúť, namočiť si ruku a vlasy navlhčiť, ale v bazéne ešte plávali žaby.

Bern jednu vylovil a strčil mi sieťku pred nos. – Chceš sa jej dotknúť?

– Ani náhodou!

– To som si mohol myslieť, – vyhlásil s nepríjemným úsmevom. A potom dodal akoby nič: – Tommaso dnes šiel navštíviť svojho otca do väzenia.

Čakal, ako na mňa zapôsobí táto informácia, ale ja som mlčala.

– Zabil manželku drevákom. Potom sa chcel obesiť na strome, ale policajti ho chytili včas.

Žaby vo vedre sa nepokojne mechrili. Odporné, slizké. Dvíhal sa mi žalúdok.

– To si vymýšľaš, však?

Bern prestal hýbať sieťkou. – Jasné, že nie.

Konečne ulovil poslednú žabu, tú, ktorá mu dala najviac zabráť. Čupol si, aby nemusel sieťku zdvihnúť veľmi vysoko.

– A čo tvoji rodičia? – spýtala som sa.

Žaba vyskočila a rýchlo odplávala do najhlbšej vody bazéna.

– Dofrasa! Vidiš, čo si urobila? Ty zmätočkárka!

Došla mi trpezlivosť. – Čo je to, aká zmätočkárka, čo? Nevymýšľaj si slová! Aby si vedel, ja som neublížila tvojmu bratovi, či tvojmu kamarátovi, či kto to, dočerta, je!

Už-už som chcela odísť, ale Bern sa na mňa po prvý raz vážne pozrel. Jeho tvár vyjadrovala úprimné znechutenie a zároveň akúsi naivitu. A navyše to odzbrojujúce škúlenie.

– Prosím ťa, prepáč, – povedal.

– Ty ma prosíš, aby...

Bola som trochu rozrušená, tak ako minulý týždeň, keď ma pozoroval spoza chrbta môjho otca. Nahla som sa nad vodu, aby som zistila, kam sa skryla žaba.

– Čo sú tie čierne nitky?

– Vajíčka. Žaby ich sem prišli naklást.

– To je príšerné.

No on si moje slová nevyložil správne.

– Áno, je to príšerné. Nielenže zabíjate žaby, ale aj všetky tie vajíčka. A vnútri v každom je živá bytosť.

Neskôr som si ľahla a chcela som sa opaľovať, ale boli dve hodiny popoludní, najhorší čas, takže som to dlho nevydržala. Prešla som cez dvor a preliezla som po kameňoch, ktoré oddeľovali náš pozemok od vedľajšieho. Našla som miesto v plote, kde ho chlapci preskakovali, pletivo bolo ohnuté a v strede deformované. Za plotom boli ďalšie stromy, trochu vyššie ako naše. Nakláňala som sa, lebo som chcela vidieť statok, ale bol príliš ďaleko.

Predtým, ako Bern od nás odišiel, pozval ma pochovávať žaby, ktoré vylovil mŕtve. Po dlhých hodinách na slnku sa ani trochu nepotil.

Poprosila som Cosima, aby nafúkal gumy na babičkinom starom bicykli, a on ho mal pre mňa už nachystaný na dvore, namazaný a vyleštený.

- Kam ideš?
- Trochu sa previezť, len tuto po ceste.

Počkala som, kým otec odišiel za priateľmi, a pobrala som sa aj ja.

Vchod na vedľajší statok bol na opačnej strane ako náš, bolo ho treba celý obísť, ak som nechcela preliezť plot, ako to urobili chlapci. Po asfaltovej ceste okolo mňa svištali kamióny. Walkman som si uložila do košíčka vpredu a musela som byť nahnúť dopredu, lebo šnúra do slúchadiel bola krátka.

Statok nemal naozajstnú, normálnu bránu, len železnú závoru a tá bola otvorená. Na trávnom chodníku rástla burina a okraje neboli jasne vyznačené, akoby o jeho tvare rozhodovali opakovane prechádzajúce autá. Zosadla som z bicykla a pokračovala som peši. K domu mi to trvalo ďalších päť minút.

Bola som už na viacerých statkoch, ale tento bol iný. Kamenná bola len stredná časť, zvyšok bol k nej poprilliepaný ako usadeniny. Dvor, u nás vydláždený hladkým kameňom, tu bol z popraskaného betónu.

Položila som bicykel nabok a zakašľala som, aby som na seba upozornila. Nezjavil sa nikto. Podišla som niekoľko krokov, aby som sa ukryla pred slnkom pod pergolou. Dvere za sieťkou proti komárom boli dokorán otvorené, ale vojsť som sa neodvážila. Oprela som sa o stôl a moju pozornosť zaujal plastový obruš, na ktorom bola mapa sveta. Hľadala som Turín, ale nebol tam.

Znova som si nasadila slúchadlá, obišla som dom a nakúkala do okien, ale kontrast medzi tmou vnútri a svetlom vonku bol príliš veľký. A potom som vzadu zbadala Berna.

Sedel na stolčeku v tienistom kúte, sklonený nad zemou. V tejto polohe mu v strede chrbta vytŕčali výbežky stavcov. Obkolesovali ho hory mandlí, nekonečné množstvo mandlí, bolo ich toľko, že by som si mohla do nich ľahnúť s rozťahnutými rukami a ponoriť sa.

Nezbadal ma, až kým som nezastala rovno pred ním, no ani vtedy nedal najavo prekvapenie.

– Aha, dcéra vrhača kameňov, – zahundral.

Od rozpakov mi zovrelo žalúdok. – Pravdupovediac, volám sa Teresa.

Celé doobedie, čo sme strávili spolu, sa ma na to nespýtal. Prikývol, ale tak, akoby ho toto spresnenie vôbec nezaujímal.

– Čo to robíš? – spýtala som sa.

– Nevidíš?

Vzal si za hrst mandlí, tak štyri či päť, zbavil ich vrchnej šupky a vhodil do nádoby vedľa.

– To ich chceš očistiť všetky?

– Jasné.

– Šialené, veď sú ich tisícky.

– Mohla by si mi pomôcť, a nie tam len tak stáť.

– Kam si mám sadnúť?

Bern pokrčil pleciami. Posadila som sa na zem do tureckého sedu.

Chvíľu sme čistili mandle. Videla som, koľko ich už načistil, musel tam presedieť celé hodiny.

– Si veľmi pomalá, – povedal odrazu.

– Ale veď to robím prvý raz!

– To je jedno, si pomalá, a hotovo.

– Povedal si, že budeme pochovávať žaby.

– Povedal som o šiestej.

– Myslela som, že je už šesť, – zaklamala som.

Bern pozrel na slnko, poškriabal sa na krku. Neochotne som sa nahla po ďalšiu hrst mandlí.

Trik pri rýchlejšom čistení spočíval v tom, že človek sa už nestaral, či mu šupka vojde pod nechty.

– To si ich všetky nazbieral ty?

– Úplne všetky, áno.

– A čo s nimi chceš robiť?

Bern vzdychol. – V nedeľu príde moja mama, má veľmi rada mandle, ale ešte aspoň dva dni sa musia sušiť na sln-

ku. Potom treba rozbiť škrupinu a to trvá najdlhšie. Takže už meškám. Musím to dokončiť do zajtra.

Prestala som čistiť, bola som už unavená a kopa sa ani trochu nezmenšila. Zamrivila som sa, aby som upútala Bernovu pozornosť, ale on vôbec neodlepil oči od zeme.

– Páči sa ti tá nová pesnička od Roxette? – spýtala som sa.
– Jasné, že sa mi páči.

Ale mala som pocit, že nehovorí pravdu, že tú pesničku vôbec nepozná, ba ani Roxette.

O chvíľu povedal: – To je tá, čo si počúvala?

– Chceš si ju vypočuť aj ty?

Bern na chvíľu zaváhal a potom pustil mandle z ruky. Podala som mu walkman. Nasadil si slúchadlá a chvíľu prístroj krútil v rukách.

– Musíš stlačiť play.

Chvíľu ho ešte skúmal z jednej aj z druhej strany a potom mi ho vrátil nervóznym gestom.

– Nechcem.

– Prečo? Ja ti ukážem, ako...

– Netreba.

Potom sme ešte pracovali bez slova, ani sme sa na seba nepozreli, bolo počuť len klopkanie očistených mandlí, klop, klop, klop, až kým tam za nami neprišli ostatní chlapci.

– Táto tu čo robí? – spýtal sa Tommaso a pozeral sa na mňa z výšky.

Bern sa mu postavil zoči-voči. – Ja som ju sem pozval.

Nicola bol milší, podal mi ruku a predstavil sa, lebo bol presvedčený, že som si nezapamätala jeho meno. Nevedela som, ktorý z tých troch robil v bazéne mŕtveho. Akoby som spomienkou na tú noc nad nimi všetkými nečestne získala prevahu.

Potom Tommaso povedal: – Už je to tam pripravené, poďte sa, – a odišiel, ani nás nepočkal.

Na čistine medzi olivovníkmi nás čakal nejaký muž. – Poď, milá moja, – povedal a otvoril náručie.